

Güvencesizlik, Yeni Eşitsizlikler ve Çözüm Yolları Konferansı

Enstitü İstanbul

İstanbul Planlama Ajansı

İşsizlik, kayıt dışı çalışma ve işgücü piyasasında giderek artan güvencesiz istihdam, tüm dünyada ekonomik ve sosyal yapıyı etkileyen güncel sorunların üst sıralarına yerleşti. 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren küresel ölçekte tercih edilen ekonomi politikaları neticesinde gelir dağılımındaki eşitsizlik derinleşti, reel ücretler düştü ve başta eğitim ve sağlık olmak üzere birçok kamu hizmeti üzerinde artan piyasa baskısıyla kentsel hizmetler daha pahalı ve niteliksiz hâle geldi. Bu ekonomi politikalarının bir diğer önemli sonucu ise, iş gücü piyasalarını güvencesizleştiren hukuki düzenlemeler eşliğinde güvencesiz ve istikrarsız çalışma biçimlerinin genel geçer hâle gelmesi. Bu eğilimin yaygınlaşması yurttaşların kronik yoksulluktan kurtulma ihtimalini zayıflatıyor ve tüm dünyada çalışan yoksulların giderek artmasına neden oluyor.

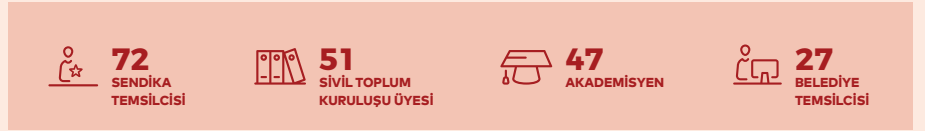
İş gücü piyasalarının merkezi olan kentler, güvencesizliğin de asli mekânları. Göç, yoksulluk, gelir adaletsizliği ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği günümüzde kent temelli sosyal politikaların

ayrılmaz bir parçası. Dolayısıyla tüm bu meselelerle oldukça ilişkili güvencesizliğin, yerel yönetimlerin ele alması gereken konulardan biri olduğunu görüyoruz. Tüm bu gidişata COVID-19 salgınının kırılğan, istikrarsız, kayıt dışı, çalışanlara iş güvencesi sağlamayan, ücret ve diğer haklar açısından eşitsizliği meşrulaştıran ve çalışanların sendikal örgütlenmelerine alan açmayarak mevcut yasal haklarını kısıtlayan istihdam ilişkilerini kalıcılaştıracak koşulları eklendi.

Koşullar karşısında karar alıcıların akılcı ve dayanıklı çözümler üretmeye dönük siyasi tercihlerde bulunmadığını tespit etmek gerekiyor. Bu nedenle, dünyada ve Türkiye'de güvencesizliğin boyutlarının anlaşılması, güvencesiz çalışmanın sosyal haklara ve sosyal korumaya erişim üzerindeki etkisinin belirlenmesi, güvencesiz çalışan kesimlerin deneyimlerinin ve taleplerinin ele alınması, yerel ve ulusal karar alıcıların gündemine taşınması ve çalışma koşullarını iyileştirmek ve güvencesizlikle mücadele etmek için gerekli stratejilerin belirlenmesi bir gereklilik.

İstanbul Planlama Ajansı (İPA), bu güvencesizlik deneyimleriyle ilgili farkındalık, koşullara dair bilgilendirme, sorunları tartışma, yoksulluk-güvencesizlik ilişkisini ve toplum üzerindeki etkisini değerlendirme ve adil istihdam koşullarıyla sosyal haklara erişimi sağlayacak çözümler üretmek için "Güvencesizlik, Yeni Eşitsizlikler ve Çözüm Yolları" konferansını gerçekleştirdi. İBB Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı, İstanbul Kent Konseyi'nin ortaklığı ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) işbirliğiyle 2-4 Haziran tarihleri arasında çevrimiçi ve yüz yüze gerçekleştirilen bu konferansa çözüm önerilerini tartışmak üzere 47 akademisyen, 51 sivil toplum kuruluşu üyesi ve 27 belediye temsilcisiyle sendikalardan 72 uzman katıldı. Üç günlük konferansta ilgili konulara beş oturum ve 12 atölye çalışması içinde yer verildi.

Öncelikle kapitalizmin dünya ölçeğinde tarihsel dönüşümü, neoliberalizm bekleyen olası senaryolar çerçevesinde güvencesizlik sorununun geleceği, pandemiyle ortaya çıkan yeni eşitsizlik biçimleri, Türkiye'deki güvencesiz

çalışma biçimleri, sendikal mücadele, İstanbul'da emek mekânlarının analizi, iş gücü piyasalarında ayrımcılık ve kadın emeğini odağına alan akademik sunum ve tartışmalara yer verildi. Sonrasında İPA bileşeni Sosyal Politikalar Merkezi ve konferansı ortak olarak düzenleyen kurumların desteğiyle farklı ve spesifik konuları kapsayan atölye çalışmaları gerçekleştirildi. Son olarak güvencesizliğin uluslararası boyutu, buna karşı geliştirilen politikalar ve dünyadaki iyi uygulama örnekleri tartışıldı ve konferans danışma kurulu üyeleri tarafından konferans süresince yapılan tartışmalar ve atölye çıktıları değerlendirildi.

Atölyelerin hedeflerinden biri de tartışmalar sonucunda sektör aktörlerine ve merkezi yönetime olduğu kadar yerel yönetimlere de politika önerileri ve mevcut hizmetleri geliştirmelerine yardımcı olacak stratejiler geliştirilmesiydi. Burada yerel yönetimlerin, güvencesizlerin yaşadığı zorluklara sunabileceği çözümler ve işbirliği yapması önerilen kurumlar, ilerisi için önemli ödevler barındırıyor:

- Uzun süredir işsiz olanlar, iş gücü piyasasına geri dönmek isteyen kadınlar ve ilk işini arayan gençler için garantili iş programlarının hayata geçirilmesi,
- Dezavantajlı gruplara istihdam olanaklarında pozitif ayrımcılık uygulanması,
- Mesleki yeterlilikleri arttıran eğitim programlarının üretilmesi,
- İBB'nin hâlihazırda sürdürdüğü yaşlı ve engelli bakım hizmetlerinin kurulacak aktif yaşam merkezleri ve evde profesyonel bakım hizmetleri aracılığıyla yaygınlaştırılması,
- İBB'nin başlattığı kreş çalışmalarının özellikle mahalle ölçeğinde yaygınlaştırılması,
- İstihdamda olan kişilere ulaşım desteği sağlanması,
- Emeklilere yönelik çeşitli sosyal destekler sağlanması,
- Hizmetlerin yerleştirilmesi, çalışanların yoğun olduğu bölgelerde özel hizmetlerin sunulması,
- Çalışanların iş yaşamında yaşadığı hukuki sorunlar için gerekli desteğin sunulması,
- Çalışanlar için sosyalleşme ihtiyaçlarının giderecek mekânlarının inşa edilmesi,

- Kod-29 ile haksız bir şekilde işten çıkarılan işçilere istihdam olanağı sağlanması,
- Sendikalar, işçi dernekleri ve sivil inisiyatiflere mekân desteği sunulması,
- Evden ve esnek çalışan gruplara mekân ve örgütlenme desteği sağlanması,
- İBB'nin hizmet ve mal satın aldığı şirketlerde ILO'nun insana yakışır iş ilkesi doğrultusunda güvenceli, ayrımcılıktan uzak ve sendikalı işler yaratılması konusunda ısrarcı olması,
- İstanbul'da sendikal farkındalık yaratma ve sendikalı bir çalışma hayatını desteklemek için faaliyetler yürütülmesi ve bu konuda kamuoyu oluşturulması,
- İstanbul'da gerçekleştirilen grev ve iş bırakma eylemlerine maddi ve manevi açıdan destek verilmesi,
- İstanbul'a özgü bir asgari gelir desteği, aile sigortası veya temel gelir uygulamasının tartışmaya açılması,
- İBB bünyesinde kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılığa karşı sendikalar ve kadın örgütlerinin temsilcilerinden oluşacak bir danışma-izleme kuruluyla bu konuda çalışacak bir izleme biriminin oluşturulması.